

Dlhodobý rozpočet Únie: Komisia chce Slovensku zoškrtiť eurofondy o vyše tri miliardy eur

Škrty v kohéznej politike po roku 2020 by sa podľa Európskej komisie mali najviac dotknúť krajín východnej štvorky. Môže za to ich hospodársky rast, ale aj presun peňazí z fondov EÚ do regiónov postihnutých migračnou a finančnou krízou.

Zástupcovia Európskej komisie dnes (29.mája) na tlačovej konferencii predstavili detailný návrh týkajúci sa nastavenia kohéznej politiky v rozpočtovom výhľade po roku 2020.

Na rozpočet politiky, ktorá má predovšetkým stierať rozdiely medzi európskymi regiónmi, Brusel plánuje vyčleniť 373 miliárd eur.

„Po dvanástich mesiacoch diskusií sme našli spôsob, ktorý zabezpečí rovnováhu a spravodlivosť pri prerozdeľovaní peňazí z európskych fondov,“ vyhlásila počas uvedenia návrhu Komisie eurokomisárka pre regionálnu politiku Corina Cretuová.

Životne dôležité eurofondy

Ako sa všeobecne očakávalo, objem eurofondov (európske štrukturálne investičné fondy, EŠIF) pre Slovensko bude v nasledujúcom sedemročnom období skromnejší.

Podľa návrhu Európskej komisie by slovenská národná obálka mala byť menšia o 22 percent, čo znamená, že zo súčasných 15,1 miliardy eur klesne na necelých 12 miliárd eur (13,3 miliardy eur v bežných cenách). To je takmer identická suma, akú malo Slovensko k dispozícii v predchádzajúcom finančnom rámci 2007 až 2013.

Z pohľadu verejných investícií do regiónov sú peniaze z európskych štrukturálnych fondov pre

Slovensko veľmi dôležité.

„Na Slovensku tvoria eurofondy až 80 percent verejných investícií a vďaka nim sa podarilo za posledné dve programové obdobia zvýšiť HDP z 55 na 77 percent priemeru krajín EÚ,“ priblížil minulý týždeň po bruselských rokovaníach o budúcnosti kohézie podpredseda vlády pre investície a informatizáciu Richard Raši.

Bez ohľadu na uvedené zníženie, naďalej platí, že Slovensko aj v budúcom sedemročnom období dostane z európskeho rozpočtu viac peňazí, ako do neho odvedie.

Menej eurofondov pre 14 krajín

Škrty v eurofondoch sa nebudú týkať len Slovenska. Menej peňazí z politiky súdržnosti dostane celkovo 14 krajín. Najväčšie straty by podľa návrhu Komisie mali zaznamenať pobaltské a vyšehradské krajiny. V prípade Česka, Poľska, Maďarska, Litvy a Malty by podpora mohla klesnúť až o jednu štvrtinu. Menej sa z „kohézneho koláča“ však ujde napríklad aj Nemecku a Francúzsku a Portugalsku.

Na väčší balík peňazí by sa mohli, naopak, najviac tešiť v Rumunsku, Bulharsku a Grécku, ktorých národné obálky by podľa Bruselu mohli narásť o 8 percent. V číselnom vyjadrení si najviac polepší Taliansko a Španielsko, ktoré by oproti súčasnému obdobiu mali dostať o dve miliardy eur viac.

Najviac zdrojov na kohéziu dostane Poľsko (64,39 mld.), Taliansko (38,56 mld.), Španielsko (34 mld.) a Rumunsko (27,20 mld.).

V prebiehajúcom rozpočtovom období je na financovanie politiky súdržnosti vyčlenených 351 miliárd eur, čo je s 32,5 percentami druhá najväčšia položka v európskom rozpočte.

Ako vyšlo Komisii 22 percent?

Objem eurofondov bude nižší hneď z niekoľkých dôvodov.

V prvom rade ho poznačí celkové okresanie rozpočtu kohéznej politiky, čo zasiahne všetky členské štáty. Európska únia potrebuje dodatočné financie, aby si poradila s výzvami, ktoré sa pred dvadsaťosmičkou objavili v posledných rokoch.

Na úkor politiky, ktorá má zblížovať životné úrovne medzi európskymi regiónmi, tak viac peňazí pôjde na riešenie migráciu a ochranu hraníc, protiteroristické opatrenia či do vedy a výskumu.

Už na začiatku mája Komisia avizovala, že budúci rozpočet pre politiku súdržnosti bude menší o sedem percent.

Pokles finančných prostriedkov z fondov EÚ pre Slovensko je zároveň daňou z úspechu. Komisia vo svojom návrhu zohľadňuje, že Slovensku, ale aj ostatným krajinám V4, sa v posledných rokoch hospodársky darí a postupne dobiehajú ekonomickú úroveň priemeru EÚ.

Nové alokačné kritériá

S tým súvisí aj tretí dôvod zníženia podpory z politiky súdržnosti. Európska komisia totiž predkladá nový súbor alokačných kritérií, ktoré prinesú viac peňazí do regiónov postihnutých buď finančnou

alebo migračnou krízou. Časť peňazí sa presunie z Pobaltia a Vyšehradu do krajín ako Taliansko, Grécko či Francúzsko.

Podľa Slovenska sa tým však dostane do ohrozenia hlavné poslanie európskej kohéznej politiky – sociálna a hospodárska konvergencia.

„Chceme, aby peniaze na riešenie nových problémov únie, ako je napríklad migrácia či ochrana hraníc, neodoberali financie na vyrovnávanie regionálnych rozdielov. Lebo tých problémov ešte môže prísť veľa,“ upozornil Richard Raši.

Veľkosť podpory zo štrukturálnych fondov v súčasnosti určuje ukazovateľ HDP na hlavu. Podľa neho sa peniaze z fondov EÚ rozdeľujú do troch kategórií regiónov: menej rozvinuté, prechodné a rozvinuté.

Ako upresnila eurokomisárka Cretuová, 80 percent prostriedkov bude alokovaných podľa kritéria HDP aj naďalej. Zvyšných 20 percent si regióny rozdelia na základe nových kritérií – nezamestnanosť mladých ľudí, nízka úroveň vzdelania, zmena klímy a prijímanie a integrácia migrantov.

„Ak si pri porovnávaní krajín vezmete len ukazovateľ HDP, uvedomíte si, že to nevykresľuje celý obraz,“ vysvetľuje Cretuová. Zároveň pripomenula, že množstvo peňazí vyčlenených pre najzaostalejšie regióny sa oproti súčasnému dlhodobému rozpočtu mierne navýši. „Viac ako 75 percent z 373 miliónov pre kohéznu politiku pôjde do najmenej rozvinutých regiónov,“.

Cretuová uisťovala, že škrtky v jednotlivých národných obálkach rozhodne neznamajú trest pre neposlušné krajiny, či pre vlády, ktoré sa nechcú zapojiť do riešenia migračnej krízy.

„Naopak, ide o motiváciu pre krajiny, ktoré prijímajú migrantov,“ upresnila rumunská komisárka.

Eurokomisár pre pracovné miesta, rast a investície Jyrki Katainen doplnil, že Únia musí brať ohľad na to, ako sa vyvíja situácia v jednotlivých krajinách od roku 2014. Pripomenul, že vplyv na národné obálky má to, ako sa daná krajina vďaka európskym štrukturálnym fondom za sedem rokov ekonomicky posunula. „Žiadna krajina by nemala byť nespokojná, ak sa jej darí lepšie,“

„Prirodzeným dôsledkom bohatnutia je postupné znižovanie podpory z kohéznej politiky,“ doplnila Cretuová.